

poc avesada a les sàgoles i a les *armallades*», *All i Salobre*, p. 30. PCoromines va veure a Roses l'*ormellada* «mena d'ormeig de pesca que pren diferents formes» el 1898, forma contaminada per *ormeig*, *ormejar*; i jo vaig veure una *armellada* a Banyuls el 1960. Del català ha de ser manlleu el lldg. i prov. *armaillade*, *aumaillade* «filets en tramaill», que també s'ha usat en francès local (Sainéan, *Sources Indig.* II, 189).

Arment, *armentera*, mots que no han estat mai catalans (llatins o topònims) postulats abusivament per escriptors que no respectaven la llengua real i lícita *Armer*, *armeria*, *armièfer*, *armíger*, *V. arma Armillar*, *V. armella Armilla*, *armilló*, *V. ànima Armipotent*, *armistici*, *V. arma Armó*, *V. alamó Armolles*, *armolletes*, *armolls* 'tenalles', *V. molls* (MOLL)

ARMOLLS, 'hortalissa salsolàcia', del ll. HOLUS MOLLE, que ha donat també el cast. *armuelle*, veg. DCEC I, 270, article al qual bastarà remetre, fent-li alguna addició: *almols* figura ja en un doc. cat. de Sanaüja escrit entre 1040 i 1075 (BABL VI, 383); en un de Cervera de 1373: «saquet, quaix de erba, semblant laor de *almoylls*, 13 onçes» (BABL VI, 197). Sembla ser encara el mateix mot «se escurarian l'*osmolt* llodós y herba <que> se congria en la dita font» en doc. mallorquí de 1632 (BSAL VIII, 414).¹ Sant Isidor arrengrera en les *Etym.* «olus molle; atriplex; brassica; olisatrum» (xvii, x, 16). Avui a la zona ribagorçana-aragonesa: Benasc *armolls*, «nace espontáneamente en los sembrados: *el campo de San Anton ye pleno d'armolls*» (Ferraz, 25); a Bielsa deien adés *almódes* adés *almuédes* com a nom d'una 'verdura': «se escaldan pa tortilles; son buenas; se siembran pelos cantillos del huerto» (1965). En castellà la doc. més antiga de *armuelle* és en Vicente Burgos c. 1490 (publ. p. Mettmann, 1971, p. 338).

DERIV.: *Armollins* al Pont de Suert (*AlcM*).

¹ El publicador talla malament els mots: *los molt llodós*, ço que és contrari al sentit general de la frase i *los* no lliga amb *llodós* singular. Però això fa sospitar que el ms. deu portar *losmol* sense -t (que la hi ha afegida el publicador per poder entendre-hi l'adverbi *molt*). També es podria tallar *lo smol*. En tot cas la reducció de *olsmol* HOLUS MOLLE a *osmol* no presentaria problema.

Armoria, *armorial*, *armós*, *armurer*, *V. arma Armussa*, *V. almussa Armusser*, *armud*, -ut, *V. almud*

ARN, 'arbusc espinós, *Paliurus australis*', nom avui empordanès i rossellonès, idèntic a l'oc. ant. i llegend. *arn*, i segurament emparentat amb formes dialectals castellanes (potser de procedència mossàrab) *arnacho* i *arlo*, gall. *arnio*, *arnal*; d'origen probablement pre-romà però de llengua inconeguda. □ 1.ª doc.: 1472, en el valencià Joan Esteve; oc. *arn*, ja 1377, i en noms de lloc potser ja des del S. XII.

«Brots de *arn*: conditura lupulorum», en el *Liber*

Elegantiarum (f^o c4r), per cert amb context de sentit no prou clar. Modernament només el veig en escriptors de llenguatge marcadament gironí: «com travessa la malesa, com romp les branques dels arboessos, com xafa 'ls brucs, els *arns*, les gatoses ---», P. Bertrana, *Proses Bàrbares*, p. 56; «un hom segurament s'estimbaria si no pogués arrapar-se en algun tocom; a mi m'és hagut passat: que no he pas playegut les mans en l'apretada, baldament fos a l'entorn d'un *arn* o d'una atzavara plena de ganxudes espines», J. Ruyra, *Pinya de Rosa* I, 172. I és aquesta encara la zona on més crida l'atenció en l'ús viu, i en tot cas és ben estrany al llenguatge modern del Barcelonès, Maresme, Vallès, Osona i altres comarques centrals del català oriental.

Però ja en els pobles del Baix Empordà ho he sentit aplicar a l'arç (Pals, 1958); també a l'Alt Empordà a Llançà ho vaig sentir molt i m'advertien: «és el que a la Plana de l'Empordà en diuen *san-però-màrtir*,¹ perquè floreix per St. Pere Màrtir» (o sigui per l'abril), «del fruit en diem *cireretes de pastor*» (1958); però així tanmateix segueix fins més enllà de la Baixa Tet: a Sant Hipòlit de la Salanca m'ensenyaven els tamaris com a «*arns d'Àfrica*» i a Torrelles hi una partida a l'E. del poble que en diuen *La Mata de l'Arn*. S'observa que tot això són localitzacions arran de la costa: des de la Costa Brava Sud fins al límit de la llengua. Tanmateix *arn* apareix també ací i allà en llocs disseminats per comarques molt distants: *la Costa de l'Arn* a Civís, frontera d'Andorra amb Pallars (1959); potser *L'Arner* petita partida de camps a Er (Cerdanya, 1959); *arnall* nom d'una mata que agrada molt a la cabra i a l'ovella a Alins de Llitera (1965), però que segons Grieria designa l'aranyoner a Tamarit de Llitera (ZRPb. XLV, 1925, 222).² Molt lluny d'allà, a Alcoi, *arnets* són nom d'una herba (J. G. M., 1935). I a Tibi una forma igual a la castellana, *arnácos*, sinònim de les mates dites *salaos*, d'on el top. *Racó de l'Arnaçal* (1963). En resum només en el Nord-est tenim una àrea coherent i de sentit clar.

En llengua d'oc el mot s'usa a continuació i ja és antic. En un doc. de Montpeller de 1377: «los senyors obriers deron ad acapte a S. J. Roquet, cordier, de Montpeylier, una plassa que es en lo valat que es del Portal de San Guilhem entro als *arns* o l'ort de sen P. Bigarra».³ I noms derivats (amb sufixos que suggereixen generalment noms de planta) es troben en la toponímia en els Ss. XII-XIV en els depts. veïns, Aude, Gard, Aveyron.⁴

Els noms de planta d'aquesta arrel es troben també més a l'Oest del nostre domini. En la llengua de l'extrem Oest només el trobem a Galícia: *toxó arnio* «aliaga» (Carré), i derivats *arnaz*, *arnal*, *arnello*, *arnesto* han estat recollits allà per botànics com a nom de l'*Ulex europaeus* (Colmeiro, *Enum.* II, 27). Però avui ja no crec que s'hagi de dubtar gaire a lligar estretament amb *arn* dos noms de plantes caracteritzades, com l'arç, abans que tot, com a plantes molt espinoses, i no massa diferents; noms estudiats en dos articles del DCEC (I, 267, 304) que extracto ara.